

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentzii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Substituirile fideicomisare și interpretarea testamentelor în dreptul internațional privat de d-l profesor D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unite:* Ministerul de finanțe cu Sublocotenentul Cămină. — *Secțiunea I:* Pandele D. Căruțașu cu Ioana Tudorache Nițoi și alții.

Curtea de apel din București, secțiunea II: Const. Steriu cu Societatea de asigurare «Victoria».

Judecătoria ocolului Plăginești, R.-Sărat: Ștefan Paropol cu Anicuța Z. Niculescu.

Substituirile fideicomisare și interpretarea testamentelor în dreptul internațional privat

În legile noastre anterioare, nu numai ale Moldovei, dar și ale Munteniei, ca și în vechiul drept francez, substituțiile fideicomisare erau nu numai admise, dar încă privite cu favoare, pentru că ele erau mijlocul cel mai sigur de a conserva splendoarea numelui (*splendor familiae*) sau porecla neamului, după cum se exprimă codul Ipsilant (art. 3, capit. pentru moșteniri), prin păstrarea averii în familie¹⁾. Prin-

1) Scopul fideicomiselor de familie este de a menține lustrul familiei, zice un jurisconsult german. Vezi Lujó Brentano (profesor la München), *Les conséquences sociales des fidéicommiss en Allemagne*, studiu extras din *Revue internationale de Sociologie*.

Substituțiile au, în adevăr, de scop păstrarea bunurilor în familie, făcând înstrăinarea lor cu neputință în mâna celor grevați cu sarcina de a le restitui acelor chemați sau substituiți. Ele sunt, în genere, privite ca proprii a întări instituțiile monarhice; de aceea revoluția le-a și desființat. Ele au fost atacate de Mirabeau înaintea Constituantei, în anul 1790 cu ocazia unui proiect de lege în care Merlin eră raportor, și care avea de scop stabilirea egalității între copii în succesiunile ab-intestat.

cipiul democratic al egalității între membrii aceleiași familii eră deci necunoscut, pentru că societatea veche era eminentă aristocratică, și fiindcă substituțiile erau în legătură intimă cu dreptul de primogenitură (*le droit d'aînesse*), după cum foarte bine observă Montesquieu²⁾, bunurile erau date sau legate fiului cel mai mare, cu obligația de a le păstra toată viața lui și de ale remite și el, la rândul lui, fiului său cel mai mare, și așa mai departe în infinit. Din această cauză, cea mai mare parte a averii naționale, pământul, eră scos afară din comerț, de oarece acei însărcinați de a păstra bunurile și de ale remite altora, nu puteau să le înstrăineze, nu doar că ar fi fost așa de scrupuloși, dar pentru că ei nepuținând transmite decât drepturi supuse desființării, nici un cumpărător nu se găsea care să primească aceeași situație.

Substituțiile fideicomisare statornicind cea mai revoltătoare inegalitate între acei pe care natura i-a făcut egali, adică între copiii aceluiaș părinte, erau menite să dispară și, în adevăr, codul actual imitând pe legiitorul revoluționar dela finele veacului al 18-lea, le-a desființat cu desăvârșire, anulând atât instituția cât și substituția (art. 803 c. civ.).

Desființarea substituțiilor se întemeiază deci pe considerații morale, sociale și economice, și pe motive de ordine publică. Ele n'ar mai putea fi reînființate astăzi nici prin lege, căci în Statul român

2) Montesquieu, *Exprit des lois*, cartea V, capit. 9. Cpr. T. Hue, VI, 11, p. 21.

orice privilegii de clasă sunt oprite pentru totdeauna (art. 10 și 12 Constit.).

Chestiunea este însă de a se ști care este, în dreptul internațional privat, natura statutului substituțiilor fideicomisare?

Din împrejurarea că legea consideră aceste substituții ca fiind contrare ordinii publice internaționale, rezultă că tribunalele noastre trebuie să refuze de a consacra validitatea substituțiilor fideicomisare făcute de străini, în țara noastră, oricare ar fi naționalitatea și legea personală a acestor străini și oricare ar fi natura bunurilor lovite de substituție, fie aceste bunuri mobile sau imobile³⁾.

Sunt, ce e drept, decizii care validează substituțiile fideicomisare făcute de străini, în privința mobilelor⁴⁾, însă nicio considerație serioasă nu justifică această soluție⁵⁾. Adevărul este deci că legile care desființează substituțiile, ca și cele care desființează succesiunea privilegiată a băeților, în detrimentul fetelor, ce există altădată în codul Caragea⁶⁾, sunt reale, atât în privința imobilelor cât și a mobilelor.

3) Vezi în acest sens, Cas. Palermo, Sirey, 95. 4. 28 și J. Clunet, anul 1898, p. 416; Baudry et Colin, Don. et testaments, 3428, 3429; Vincent et Pénaud, Dictionn. de droit international privé, v^o Testament, 102; Aubry et Rau, I, § 31, p. 136, text și nota 15 bis (ed. a 5 a); Weiss, Tr. théorique et pratique de droit international privé, II, 790, p. 355; Surville et Asthuys, Cours élément. de droit international privé, 347, pag. 428 (ed. a 5-a, 1910); Répert, Srey, v^o Testament, 2890; Pand. fr., v^o Don. et testaments, 15018; Giulio Diena, J. Clunet, anul 1894, p. 255 urm; Savigny, System des heutigen römischen Rechts, VIII, § 377, p. 312 (ed. germană din 1849). Iată cum se exprimă acest din urmă autor: „Wenn also durch Testament ein Familienfideicommiss errichtet wird für ein Gut, das in einem fremden Lande liegt, dessen Gesetz Fideicommiss nicht anerkennt, so entscheidet das für den urtheilenden Richter geltende Gesetz, welches hier auf die Ungültigkeit der Anordnung führt“. Vezi și tom. I al Coment. noastre, pag. 137, text și nota 1.— Vezi însă Pillet, Principes de droit international privé, No 171, pag. 352, 353 și No. 192, pag. 380, 381; Laurent, Droit civil international, VI, 155, p. 279 urm. și Principes, I, 130, etc.

4) Vezi C. Paris, Sirey, 36. 2. 173 și Répert. Dalloz, v^o Lois, p. 180, ad notam, col. 2. Mai vezi o altă decizie tot a Curței din Paris, în J. Clunet, anul 1884, p. 192, 193.

5) Vezi Baudry et Colin, op. cit., II, 3429. ¶

6) Vezi în privința excluderii fetelor dela succesiunea părinților lor în folosul băeților, tom. III, partea II, al. Coment. noastre, nota 2 dela p. 140 urm. și tom. IV, partea II, p. 518, nota 2.

Cât pentru substituțiile excepțional permise de codul francez, și nepermise de codul nostru și de cel italian, se decide, în genere, că ele nu vor putea fi făcute în Franța de către Români sau Italieni, pentru că ele sunt în afară de ordinea publică internațională și pentru că un testator străin nu poate să aibă în Franța mai multe drepturi decât are în propria sa țară⁷⁾.

Art. 764 din codul italian permițând de a testă în favoarea copiilor din gradul întâi ai unei persoane determinate, care trăește în momentul morții testatorului, cu toate că acești copii n'ar fi încă concepuți, *quantunque non siano ancora concepiti*, iar art. 808 din codul nostru admițând principiul că nu este capabil de a primi prin testament decât acel care este conceput în momentul morții testatorului, chestiunea este de a ști dacă un italian ar putea să dispue pentru bunurile situate în România în favoarea unui copil încă neconceput? Afirmativa este admisă în genere. În adevăr, art. 764 din codul italian fiind relativ la succesiunea testamentară, face parte din statutul personal (art. 8 disp. prelim. din codul civil italian) și, ca atare, urmărește pe Italieni oriunde s'ar găsi. Legea italiană nu va fi, în această privință, ținută în frâu de legea română, care nu permite de a dispune în favoarea unui copil neconceput (art. 808) pentru că această dispoziție fiind relativă la o chestie de capacitate, atârână și ea tot de statutul personal, drepturile societății nefiind în cauză. Această soluție se confirmă și prin împrejurarea că art. 808 din codul nostru civil face parte din capit. *care se ocupă de capacitatea de a dispune și de a primi*. Interesul societății nefiind deci în cauză, statutul personal italian își va păstra toată puterea sa⁸⁾.

Interpretarea testamentelor și determinarea efectelor lor au dat loc la mai multe dificultăți în dreptul internațional privat. Autonomia voinței joacă rolul principal în această privință, zice un autor⁹⁾. De câteori va fi deci vorba de a se interpreta această voință, se va recurge la legea pe care a avut-o în vedere testatorul.

7) Weiss, op. cit., IV, p. 641, 642; Rolin, op. ș loco cit.; Répert, Sirey, v^o cit., 2891.— Vezi însă Brocher, Tr. de droit international, privé II, p. 7. Cpr Laurent, Droit civil international, VI, 330.

8) Cpr. Laurent, Droit civil international, VI, 331 p. 564, 565.

9) Weiss, op. cit., IV, p. 638, 639.

În lipsa unei indicații speciale, unii aplică legea domiciliului. „Die Auslegung des Testaments steht unter ähnlichen Regeln, wie die Auslegung der Verträge. Diese Regeln werden hier meist auf den letzten Wohnsitz des Erblassers zurück weisen, zice Savigny ¹⁰⁾).

Această lege nu se va avea însă în vedere decât atunci când din împrejurări ar rezulta că testatorul s'a referit la ea. Altfel, validitatea testamentului va fi apreciată și ultimele voințe ale testatorului vor fi interpretate după legea sa națională, pe care el este presupus a o cunoaște mai bine și la care a înțeles, după toate probabilitățile, să se refere ¹¹⁾).

Puterile executorilor testamentari vor fi, de asemenea, fixate tot de legea națională a defunctului, prin interpretarea voinței sale ¹²⁾).

Astfel, legea națională a defunctului este cea care va decide dacă instituția cu titlu particular sau universal este permisă și dacă, în cutare caz determinat, instituția prezintă unul sau celălalt caracter; dacă legatarul universal este un adevărat moștenitor sau dacă, în calitatea sa de simplu succesor al bunurilor, el nu reprezintă pe defunct și nu plătește datoriile decât *intra vires hereditatis*, dacă legatul lucrului alțuia este sau nu valid, etc. ¹³⁾).

Încât privește însă punerea în posesiune a legatarilor, se va aplica legea locală, căci măsurile prescise în această privință de fiecare legiuitor sunt regulile de poliție și de siguranță, având de obiect împiedicarea fraudelor și a sustragerii bunurilor ereditare ¹⁴⁾).

D. Alexandresco

10) *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 377, p. 313; Rocco. *Diritto civile internazionale*. Cartea III, capit. 23. Vezi în acelaș sens, Trib. imperiului german, *J. Clunet*, anul 1891, p. 990. Aceeaș soluție este admisă și în Englitera. Vezi Story, *Conflict of Laws*, § 479 a.

11) Vezi Despagnet, *Précis de droit international privé*, 380, p. 1109, 1110 (ed. a 5-a, revăzută de Ch. de Boeck); Weiss, *op. cit.*, p. 639; Répert. Sirey, v^o *Testament*, 2885; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, 98; Aubry et Rau, I, § 31, p. 164, nota 65 (ed. a 5-a). etc. P. Fiore, *Diritto internazionale privato*, 407, p. 532, 533 (ed. a 2-a, Firenze, 1874), etc. Vezi asupra acestei controverse, P. Fiore, *Le droit international privé* (ed. a 4-a, traducere Ch. Antoine), IV, 1576 urm., p. 319 urm.

12) Despagnet, *op. cit.*, 308. in fine, p. 1110 (ed. a 5-a).

13) Despagnet, *op. cit.*, 381; p. 1110.

14) Despagnet, *op. și loco cit.*, p. 1111.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 20 Martie 1914

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Ministerul de finanțe cu Sub-locotenentul Cameniță

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — DONAȚIUNI. — ACT DOTAL. — ART. 1228 C. CIV. ȘI ART. 48 AL. 7 ȘI 49 AL. 3 DIN LEGEA TIMBRULUI DIN 1906.

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — COPII NATURALI. — LEGITIMARE PRIN CĂSĂTORIE SUBSEQUENTĂ. — DONAȚIUNE FĂCUTĂ PRIN ACTUL DE DOTĂ. — ART. 304 ȘI 306 C. CIV. — ART. 48 AL. 7 ȘI 49 AL. 3 DIN LEGEA TIMBRULUI DIN 1906.

¹⁰ Potrivit art. 1228 c. civ., constituirea de dotă trebuind să se facă înainte de celebrarea căsătoriei, adică într'un timp când viitorii soți sunt încă persoane străine unul de altul, urmează că taxa de înregistrare pentru donațiunea ce ar făcea-o viitorul soț soției sale prin actul de dotă, să fie percepută conform art. 48 al. 7 din legea timbrului care supune la taxa de înregistrare de 12% liberalitățile între vii, deferite persoanelor străine de orice grad de rudenie cu donatorul și întru cât donația a fost făcută cu titlu de dotă taxa are a fi redusă la jumătate conform art. 49 al. 3 din aceeași lege.

²⁰ Cu toate că codul civil nu face nici o deosebire în privința drepturilor între copii legitimați și cei legitimi, însă legitimarea neavând efect retroactiv și producând consecințe legale numai dela căsătorie înainte, urmează ca taxa de înregistrare la o donațiune făcută printr'un act de dotă de către un părinte copiilor săi naturali, să fie tot aceea de 12%, întrucât, până în momentul legitimărei prin căsătorie, copiii sunt considerați tot ca străini față de tatăl lor natural.

No. 3 — Casată în urma recursului făcut de Ministerul de finanțe, sentința No. 493 din 1912, a tribunalului din Constanța, în proces cu sub-locotenentul Cameniță.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier P. Ionescu.

S'au ascultat: d-l avocat C. Marințescu, pentru recurent, în desvoltarea motivului de casare; d-l avocat A. Niculescu, pentru intimat, în combateri; d-l procuror-general Sc. Popescu, în concluzii, cerând casarea în parte.

Curtea deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat:

«Violarea art. 48 al. 7 din legea timbrului dela 1906, greșită aplicațiune a aliniatelor 1 și 3 din acelaș articol, greșită aplicațiune a art. 304 și 1233 și urm. c. civ., violarea art. 307 c. civ., și exces de putere».

Având în vedere că, din sentința supusă recursului, rezultă că printr'un act intitulat act dotal, intimatul sublocotenentul Cameniță, în vederea căsătoriei ce voia a contracta cu d-ra Paraschiva C. Fotiade, și în vedere că voia să legitimizeze prin acea căsătorie și pe copiii lor naturali Ionel și Constantin, a constituit dotă viitoarei soții și a dăruit copiilor un imobil din Galați, evaluat la suma de opt mii lei; că, la această donație ministerul de finanțe a perceput taxa de înregistrare de 12⁰/₀, sau lei 480, considerând-o ca o donațiune făcută între streini și aplicând art. 48 al. 7 din legea timbrului, iar întrucât acea donațiune era făcută în vederea căsătoriei taxa de 12⁰/₀, a fost redusă la 6⁰/₀, potrivit art. 49 al. 3 din aceeași lege;

Că, intimatul nemulțumit pe această impunere a chemat în judecată pe ministerul de finanțe, cerând restituirea sumei de lei treisute șasezeci, ce pretindea că i-a fost percepută de Stat peste taxa ce i se cuvenea, acțiune ce i-a fost respinsă de judele de ocol, însă admisă de tribunal prin sentința supusă recursului; că, în fine, ministerul de finanțe făcând recurs în contra acestei sentințe, și asupra motivului invocat făcându-se divergință de către secțiunea întâi a acestei Curți, iar la judecata diverginței neputându-se forma majoritatea cerută de art. 20 din legea organică a Curții, recursul a fost trimis în cercetarea și judecata secțiunilor-unite;

Având în vedere că art. 48 al. 7 din legea timbrului, supune la taxa de înregistrare de 12⁰/₀ donațiunile de orice bunuri și orice alte liberalități între vii deferite persoanelor streine de orice grad de rudenie cu donatorul, iar art. 49 al. 3 din aceeași lege, reduce la jumătate această taxă pentru înzestrările și donațiunile cu titlul de dotă;

Considerând că constituirea de dotă trebuind conform art. 1228 c. civ., a se face înainte de celebrarea căsătoriei, este evident că la autentificarea actului de donație, când taxa trebuia a fi plătită, părțile nu puteau să aibă calitatea de soți;

Că, prin urmare, înainte de căsătoria sa cu donatara, intimatul fiind considerat de legea civilă ca strein față de viitoarea sa soție, cu drept cuvânt ministerul de finanțe a supus acea donație la taxa de 12⁰/₀, în conformitate cu art. 48 al. 7 din legea timbrului și întrucât acea donație se făcea în vede-

rea căsătoriei, adică cu titlul de dotă, a redus-o la jumătate potrivit art. 49 al. 3 din aceeași lege;

Considerând de asemenea că, deși codul civil nu face deosebire în privința drepturilor între copii legitimați și cei legitimi, însă legitimarea nevând efect retroactiv și producând consecințe legale numai dela căsătorie înainte, este evident că donatarii copii Ionel și Constantin în momentul autentificării actului de danie erau considerați streini față de donator, astfel că cu drept cuvânt fiscul a impus cele două treimi din imobilul ce li se cuvenea lor la taxa prevăzută de art. 48 al. 7; că, prin urmare, când tribunalul a hotărât altfel a nesocotit dispozițiunile de lege vizate prin mijlocul de casare, și deci motivul este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA I

Audiența dela 12 Martie 1914

Președintele d-lui C. R. Manolescu, președinte

Pandele D. Căruțașu cu Ioana Tudorache Nițoi și alții

PRESCRIPTIUNE. — MIJLOC DE APĂRARE. — DACA SE POATE INVOCĂ DIN OFICIU DE CĂTRE JUDECĂTOR. — ART. 1865 C. CIV.

PRESCRIPTIUNE. — RENUNȚARE. — ART. 1865 C. CIV.

1° Prescripțiunea fiind un mijloc de apărare lăsat cu totul la facultatea părții, de a voi să se folosească sau nu de beneficiul legii, la care poate renunța oricând, nu poate fi invocată din oficiu de judecător.

2° Renunțarea la prescripție poate rezultă și din recunoașterea dreptului celui contra căruia se poate invoca prescripțiunea și aceasta indiferent dacă termenul cerut pentru a prescrie era sau nu împlinit.

No. 166. — Casată, în urma recursului făcut de Pandele D. Căruțașu, sentința No. 202 din 1913, a tribunalului Dâmbovița, în proces cu Ioana Tudorache Nițoi și alții.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier N. Procopescu.

S'au ascultat: d-l avocat Lăzărescu, pentru recurent, în dezvoltarea motivului de casare, d-l avocat Văsănescu, pentru intimat, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Tribunalul comite o violare de lege când respinge întreruperea civilă invocată de mine prin recunoașterea de coidivizie ce s'a făcut în cursul primei instanțe cu ocazia acțiunii de revendicare, spunând că această recu-

noaștere a dreptului meu este făcută după împlinirea termenului de treizeci ani și este inoperantă. Greșește tribunalul, de oarece recunoașterea se sue până la momentul acțiunii și chiar de ar fi din momentul când a făcut-o, chiar dacă este după îndeplinirea prescripției, apoi se poate renunța la o prescripție deja împlinită, recunoscând dreptul aceluia în contra căruia prescrie. Dacă voia să se folosească de prescripție, apoi se folosea atunci la revindicare nu acum la partaj; este oarecum autoritate de lucru judecat asupra acestui punct, executăm acum hotărârea de revindicare făcând partajul la care s'a convenit».

Având în vedere că, din sentința atacată cu recurs, rezultă că recurentul a intentat contra intimațiilor acțiune în partaj pentru terenul cu care a fost împietărit autorul lor comun Niculae Radu; că, în fața tribunalului, intimații au invocat ca mijloc de apărare prescripția achizitivă, susținând că dela moartea autorului lor, până la intentarea acțiunii, au trecut mai bine de treizeci de ani, timp în care numai ei, cu excluderea recurentului, au stăpânit ca proprietari terenul din proces, iar recurentul a opus că prescripțiunea intimațiilor a fost întreruptă în mod civil, conform art. 1865 c. civil, prin recunoașterea de către intimat a dreptului său de succesori, făcută într'un proces anterior, de revindicarea aceluiaș pământ;

Având în vedere că tribunalul constatând că, în fapt, dela moartea autorului comun, până la intentarea acțiunii de partaj, au trecut mai bine de treizeci de ani, timp în care pământul de împărțit s'a stăpânit numai de intimați sub nume de proprietar exclusiv, examinează și apărarea recurentului opusă acestei excepțiuni și decide că, deși prin interogatorul luat intimațiilor în procesul de revindicare, aceștia i-au recunoscut la 5 Mai 1911 dreptul la succesiunea lui N. Radu, totuși la această dată prescripțiunea era deja împlinită și deci recunoașterea fiind tardivă nu a mai putut opera o întrerupere civilă și pe aceste motive admite ca împlinită prescripțiunea în favoarea intimațiilor și respinge acțiunea în partaj;

Considerând că prescripțiunea nu poate fi invocată din oficiu de judecător, ea fiind un mijloc de apărare lăsat cu totul la facultatea părții de a voi să se folosească sau nu de beneficiul legii, la care evident că poate și renunța;

Considerând că o asemenea renunțare poate rezultă și din recunoașterea dreptului celui contra căruia se poate folosi de prescripțiune, iar art. 1865 c. civ. care prevede acest mod de întrerupere civilă, a unei prescripțiuni începute, își are bază tocmai pe această prezumțiune legală de renunțare;

Considerând că așa fiind, recunoașterea dreptului de succesori făcută în speță, indiferent dacă termenul cerut a prescrie era sau nu împlinit, a operat to-

tuși întreruperea civilă în conformitate cu dispozițiunile art. 1865 c. civ., prescripțiunea nefiind invocată la data recunoașterii;

Că, deci, tribunalul hotărând altfel, violează menționatul text de lege și comite un exces de putere, admitând ca îndeplinită o prescripțiune ce nu mai putea fi invocată, iar motivul fiind fondat, urmează a-l admite.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 14 Martie 1914

Președinta d-lui D. A. Mavrodin, consilier

Const. Steriu cu Societatea de asigurare «Victoria»

SOCIETĂȚI PE ACȚIUNI. — ACȚIONAR. — DACĂ POATE OPUNE LIPSA FORMALITĂȚILOR DE CONSTITUIRE A SOCIETĂȚII. — ART. 99 C. COM. SOCIETATE PE ACȚIUNI. — ACȚIONARI. — VĂRSĂMÎNTE. — ART. 170 C. COM.

1° Acționarul fiind față de societatea intimată, parte iar nu terțiu, în această calitate nu are dreptul de a se prevala de neîndeplinirea formalităților de publicare, când acestea nu ar fi avut loc, această excepțiune neputând-o opune decât numai terții; singurul său drept, conform art. 99 c. com., este de a cere dizolvarea societății, când în adevăr formalitățile nu s'ar fi îndeplinit, ceea ce nefăcând pe cale separată, nu poate face în apel ca mijloc de apărare.

2° Societățile pe acțiuni având dreptul dela lege de a reclama plata vărsământului, când aceasta le-ar conveni mai bine decât vânzarea acțiunilor, ele pot adopta una din aceste căi abandonând pe cealaltă, ceea ce nu pot face este de a uza concomitent de ambele aceste facultăți puse de legiuitor la dispoziția lor prin art. 170 c. com.

No. 10. — Respings apelul făcut de Const. Steriu, contra sentinții No. 1309 din 1913, a tribunalului comercial Ilfov, în proces cu societatea de asigurare «Victoria».

S'au ascultat: d-l avocat Birnberg, din partea apelantului; d-l I. Dimancea, pentru intimată, în combateri.

Curtea,

Asupra apelului făcut de C. Steriu contra sentinții cu No. 1309 din 1913, a tribunalului comercial Ilfov;

Având în vedere că, prin această sentință, s'a admis pe bazalipsei la interogator a apelantului, acțiunea societății de asigurare și reasigurare „Victoria” contra lui C. Steriu prin care se cere condamnarea lui conform art. 168 c. com. la plata sumei de 9000 lei valoarea vărsământului al III-lea al acțiunilor sub

scrise de el cu dobânda de 6%⁰ dela 19 Februarie 1910, plus cheltueli de judecată;

Având în vedere concluziile orale și înscris ale părților;

Având în vedere că în fapt rezultă următoarele:

C. Steriu, bancher din București, cumpără cu toate formele legale 150 acțiuni ale societății de asigurare „Victoria“ a 200 lei fiecare și anume: 100 acțiuni dela D. Natcef, primul subscriitor, și 50 acțiuni dela un domn Ștefănescu, ambele serii de acțiuni având primul lor vărsământ deplin efectuat. La 25/5 Aprilie 1909, cu ocaziunea ordonării facerii celui de al doilea vărsământ, C. Steriu face și el acest vărsământ, plătind și dobânda de întârziere de 283 lei 50. Ulterior cerându-se tuturor acționarilor efectarea vărsământului al III-lea s'a cerut și acționarului C. Steriu facerea vărsământului în sumă de 9000 lei cu dobânda de 6% pe an dela 19/1 Februarie 1910 conform statutelor. C. Steriu refuză să facă acest vărsământ, atunci societatea «Victoria» îl acționează înaintea tribunalului Ilfov, cerând să-l oblige la plata acelui vărsământ cu dobândă, plus cheltueli.

Tribunalul pe baza lipsei la interogator a admis acțiunea prin sentința No. 1309 din 1913. Contra acestei sentințe s'a făcut apelul de față.

Având în vedere că apelantul C. Steriu, în susținerea apelului său invoacă trei motive: 1) rău i-se cere acel vărsământ întru cât societatea reclamantă este ilegal constituită, ca lipsită de publicațiunile cerute de legea comercială și deci n'are calitatea de a-i cere plata vărsămintelor; 2) că societatea „Victoria“ n'are o acțiune în cererea plății de neachitarea integrală a acțiunilor, ci numai dreptul de a le scoate în vânzare conform art. 170 c. com.; 3) că societatea în tot cazul nu-i poate reclama plata, întrucât nu și-a îndeplinit ea însăși obligațiunile sale și este temere că va risipi și această parte de capital dacă s'ar depune;

Având în vedere și întâmplările intimei societăți.

Față de acestea, cată a vedea temeinicia fiecăruia din motivele de apel ale apelantului.

In ce privește primul motiv:

Având în vedere că apelantul C. Steriu, ca acționar și fost membru în consiliul de administrație, este parte față de societatea intimată iar nu terțiu; în această calitate n'are dreptul de a se prevala de neîndeplinirea formalităților de publicare, când acestea n'ar fi avut loc, nu are deci calitatea de a ridica această excepțiune ci numai terții ar fi putut-o opune; că, singurul său drept conform art. 99 c. com., este de a cere dizolvarea ei, când în adevăr formalitățile nu s'ar fi îndeplinit, ceeace n'a făcut pe cale separată, iar azi în apel nu o poate face ca mijloc de apărare;

Considerând că, chiar când apelantul ar avea calitatea de a opune această neîndeplinire de forme, — ceeace în drept i se contestă — încă neîndeplinirea publicațiunilor nu atrage inexistența societății, ca și neexecutarea obligațiunilor contractate de acționari față de societate, ci ea continuă de a exista, are personalitatea ei juridică și în această calitate poate exercita acțiunile sociale în numele ei, cu singurele sancțiuni că reprezentanții ei își iau o răspundere ilimitată și solidară în obligațiunile contractate pentru societate, iar în al doilea rând pentru asociații cari pot cere dizolvarea ei;

Considerând că, dacă această discuțiune în drept s'a putut face numai ca discuție pur teoretică, apoi aceasta nici măcar nu poate avea loc în speța de față, de oarece în afară de împrejurarea că apelantul n'are calitatea de a o provoca, apoi, chiar dacă ar avea-o, este netemeinică această discuție în fapt, întrucât formalitățile de afișare, transcriere și publicare ale societății „Victoria“, au fost îndeplinite în regulă la constituirea ei; în adevăr, i s'a transcris publicat și afișat, conform cu legea, actul constitutiv și anume s'a afișat atât la tribunal cât și la bursă actul constitutiv; faptul că în procesul-verbal al portărelului s'a zis că s'a afișat extractul actului și al statutelor, în loc de a se spune că s'a afișat însăși copia după actul constitutiv și statute, când de fapt acestea s'au afișat — după cum rezultă din lucrările din dosar — n'are nicio influență în speță, întrucât rezultă clar că a fost o eroare de copist în mențiunea afișării extractelor după statute și act din procesul-verbal, când s'a afișat însăși statutele și actul constitutiv, așa cum de altfel s'a trimis și publicat și la Monitorul oficial;

Considerând că, chiar dacă dovada despre afișarea actelor și la primăria Capitalei nu se prezintă de intimată, încă prin această neîndeplinire de formalitate legală, societatea nu se consideră ca nelegal constituită față de apelantul acționar, el neavând dreptul decât de a cere din această cauză dizolvarea societății;

Deci, acest prin motiv este nefondat și cată a fi respins ca atare.

In ce privește al II-lea motiv:

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 170 c. com. societatea, pentru acoperirea vărsămintelor acțiunilor sale, având dreptul dela lege ca, în afară de vânzarea acțiunilor să ceară plata valorii vărsământului, când aceasta i-ar conveni mai bine de cât vân-

zarea acțiunilor, ea este în drept și are facultatea de a uză de calea acțiunii în plata vărsămintelor, poate reclama plata ei, abandonând calea vânzării acțiunilor, ea, deci, nu va avea însă dreptul de a uză concomitent de ambele facultăți puse de legiuitor la dispoziție prin art. 170 c. com.;

Că, întru cât față de aceste dispoziții de lege, societatea „Victoria“ a înțeles să uzeze de calea reclamării plăței vărsămintelor dela acționarul apelant azi, ea a uzat de un drept ce-l are dela lege, și deci a avut calitatea de a porni acțiunea de față;

Față de acestea și al II-lea motiv este nefondat și cată a fi respins, cu atât mai mult cu cât apelantul însuși ca membru în consiliul de administrație al acestei societăți, nu numai că a efectuat vărsămintele anterioare, dar a scris încheerea prin care se dispunea a se reclama judecătorește dela cei întârziți plata vărsămintelor în restanță între care se află azi și el.

Pentru aceste motive, respinge apelul, etc.

Semnați: D. A. Mavrodin, A. Procopiu, Em. Miculescu, Ef. Antonescu.

JUDECĂTORIA OCOLULUI PLĂGINEȘTI R.-SĂRAT

Audiența dela 24 Martie 1914

Judecător G. P. Scheianu

Ștefan Paropol cu Anicuța Z. Niculescu

LEGEA PROPRIETARILOR. — HOTĂRĂRI. — CĂI DE RETRACTARE. — ART. 12 ȘI 13 L. PROPR.

INCHIRIERE (CONTRACTE DE). — ORDONANȚĂ DE EVACUARE. — PACT COMISORIU.

CHIRIE. — IMOBIL DOTAL. — PLĂȚĂ FĂCUTĂ SOȚULUI. — VALIDITATE.

1° Din termenii art. 12 și 13 din legea proprietarilor, reese clar că legiuitorul care nu a permis decât întrebuițarea uneia din cele două căi, a apelului sau a contestației, permite însă revenirea la una din aceste două căi, chiar dacă partea a ales anterior pe cealaltă însă n'a uzat de dânsa, decăderile de drepturi fiind de strictă interpretare și neputând a fi presupuse.

2° Numai în cazul când într'un contract de închiriere s'a prevăzut pactul comisoriu expres, se poate emite ordonanța de evacuare pe baza art. 2 l. propr. și 20 l. autentificării, în celelalte cazuri urmând a se procedă conform art. 3 aceeaș

lege, deși contractul este autentic și investit cu formula executorie.

3° Chitanțele de descărcare emise de bărbat pentru plata chiriei unui imobil dotal sunt valabile și opozabile soției, bărbatul fiind singur în drept a le emite după dispozițiile art. 1242 din codul civil.

Judecata,

Asupra contestațiunei făcută de Ștefan Paropol, din comuna Păușoști, contra executărei ordonanței de evacuare din 10 Decembrie 1913, dată de această judecătorie:

Văzând concluziile părților și actele din dosar;

Văzând că din toate acestea în fapt rezultă următoarele: Anicuța Z. Niculescu, cu autorizația soțului său Zaharia Niculescu, închiriază lui Ștefan Paropol, între altele și o prăvălie și brutărie, compusă din cinci camere, grajd, etc., pe termen de cinci ani, cu chirie anuală unamie două sute cincizeci lei, plătită în două câșturi, la 1 Decembrie și 1 Iunie ale fiecărui an.

Pentru neplata câșturilor de 1 Decembrie 1912, și 1 Iunie 1913, s'a investit contractul cu formula executorie, s'a cerut executarea lui care prin ordonanța din 10 Decembrie 1913, s'a admis, dispunându-se evacuarea prăvăliei și brutăriei.

În acest contract este prevăzută clauza că nerespectarea vreunei condițiuni atrage rezilierea lui.

Contra acestei ordonanțe s'a făcut apel și contestație, s'a înaintat dosarul tribunalului, în apel s'a renunțat la apel de către contestatorul Ștefan Paropol, pentru a se judeca numai în contestație;

Având în vedere că creditoarea prin avocatul său, a ridicat incidentul de inadmisibilitatea contestației pe motiv că din moment ce partea a ales o cale, aceea a apelului, nu mai poate face contestație, la care contestatorul se opune, întrucât nu s'a judecat în apel și la care înțelege a renunța cerând un termen pentru a aduce certificat de renunțare, termen care i s'a acordat, iar astăzi în instanță ne-a prezentat certificatul de renunțare din partea grefei tribunalului din R.-Sărat, certificat care s'a atașat la dosar;

Văzând că, în adevăr, din dosar se vede că contestatorul la început a făcut apel contra ordonanței de evacuare, apel care s'a înaintat tribunalului, care însă nu l-a pus pe rol întrucât imediat s'a făcut contestație, s'a renunțat la apel prezentându-se în acest sens un certificat din partea grefei tribunalului R.-Sărat;

Considerând că, în drept, contra unei ordonanțe de evacuare după dispozițiile art. 12 din legea proprietarilor, partea care va uza de dreptul de apel conform regulilor stabilite în acest articol nu va mai putea face contestație conform art. 13 din aceeași lege, iar după dispozițiile art. 13, cine va uza de calea contestațiunii, nu va mai putea face apel conform art. 12, cu alte cuvinte legiuitorul acordă una din aceste două căi, nu permite însă cumularea lor;

Considerând că astfel fiind, din moment ce s'a uzat de una din aceste două căi, nu se mai poate reveni la cealaltă conform adagiului, «electa una via non datur recursus ad alteram»;

Considerând însă că din citirea acestor texte reese clar că ceea ce legiuitorul a oprit, a fost întrebuințarea amândorora, iar nu revenirea la altă cale, înainte de a uza de ea; legiuitorul a voit celeritatea pe care se bazează întreaga lege a proprietarilor, și care n'ar mai fi fost dacă permitea cumularea, or în speță, din moment ce partea nu a uzat de calea apelului, ci numai l-a declarat, n'a făcut nici un act din care să rezulte intenția de a se judeca pe această cale, și în plus ne prezintă și un certificat de renunțare, urmează că partea nu poate fi decazută din dreptul de a se judeca pe calea contestațiunii, în lipsa unui text, decăderile din lege fiind de strictă interpretare și nepresupunându-se, iar incidentul ridicat urmează a fi respins ca nefondat.

In fond:

Având în vedere că contestatorul cere anularea ordonanței întru cât s'a dat pentru cășturi nexegibile și al doilea fiindcă în contract nu este pact comisoriu expres, astfel că nu poate fi expulzat, în virtutea art. 2 din legea proprietarilor și 20 din legea autentificării actelor;

Văzând că creditoarea următoare se opune întru cât art. 2 legea proprietarilor nu distinge nici un pact comisoriu ci e suficient a se investi contractul cu titlul executoriu și a se cere emiterea unei ordonanțe de evacuare;

Considerând că, în drept, în adevăr legiuitorul permite proprietarului, prin art. 2, pentru evacuarea imobilului închiriat sau arendat din cauza neplății chiriei sau arenzei, ca pe baza contractului autentic și investit cu formula executării, să ceară emiterea unei ordonanțe de evacuare fără citarea părților, aceasta însă numai în cazul când contractul conține condițiunea rezolutorie expresă, căci numai în acest caz, el poate ține loc de hotărâre și executa, în cât privește celelalte cazuri, rezilierea nu poate fi obținută decât pe calea unei acțiuni principale, făcută conform art. art. 3 sau 20 din legea proprietarilor (tribunalul Vaslui No. 210 din 1906 „Curierul“ No. 55 din 1906; Curtea de apel din București, secția

3-a, „Dreptul“ No. 54 din 1913), adică cu citarea părților și contradictoriu judecat;

Văzând că, în speță, contractul de închiriere cu toate că este autentic și investit cu formula executării nu conține însă pactul comisoriu, expres, așa că Anicuța Z. Niculescu, nu putea obține o ordonanță de evacuare conform art. 2 și nici conform art. 20 din legea autentificării actelor, căci în acest articol se vorbește de executarea drepturilor exigibile ce decurg din contract, ceea ce nu este în speță, căci evacuarea nu este exigibilă în lipsa unei condiții rezolutorie expresă;

Considerând că astfel fiind, din moment ce evacuarea nu era exigibilă, urmează că nici ordonanța nu se putea emite și nici executarea ei, iar urmărirea ce s'a făcut urmează a fi anulată admitându-se contestația;

Considerând că această argumentație n'ar fi cea exactă și dacă am lua ca bună ordonanța de evacuare emisă, totuși, în speță, dacă presupunem că suntem în cazul prevăzut de art. 3 din lege, în urma comunicării ordonanței care a avut loc și în urma contestației făcute, deci pe o adevărată cale de judecată contradictorie, urmează a vedea dacă în adevăr cășturile prevăzute în contract pentru neplata cărora s'a investit cu titlu executor, sunt sau nu exigibile;

Văzând că investirea s'a făcut pentru plata cășturilor de 1 Decembrie 1912, și 1 Iunie 1913, pentru care s'a cerut evacuarea, ori în speță la dosar existând o chitanță de plata acestor cășturi până la 1 Decembrie 1913, rezultă că cășturile nu mai erau exigibile, deci nici evacuarea nu-și mai avea loc.

Considerând că deși această chitanță este emanată dela soțul creditoarei următoare, ea însă îi este opozabilă, întrucât se referă la plata chiriei unui imobil dotal pe care după dispozițiunile art. 242, bărbatul singur are dreptul a încasa și da chitanță de descărcare;

Având în vedere că, în speță, contestatorul prin actul dotal prezentat face dovada că imobilul ce este închiriat este dotal fiind trecut în acest act și constituit dotă de către însăși soția, deci soțul Zaharia Gh. Nicolescu, a încasat valabil, a emis o chitanță de descărcare valabilă, astfel că cășturile fiind plătite până la 1 Decembrie 1913, nu mai era nimic exigibil la data investirii și emiterei ordonanței de evacuare;

Considerând că astfel fiind, prezenta contestație fiind fondată urmează a fi admisă ca atare, iar executarea făcută urmează a fi anulată bazându-se pe ordonanța de evacuare care este nulă.

Pentru aceste motive, admite contestația.

Judecător, G. P. Schelanu.